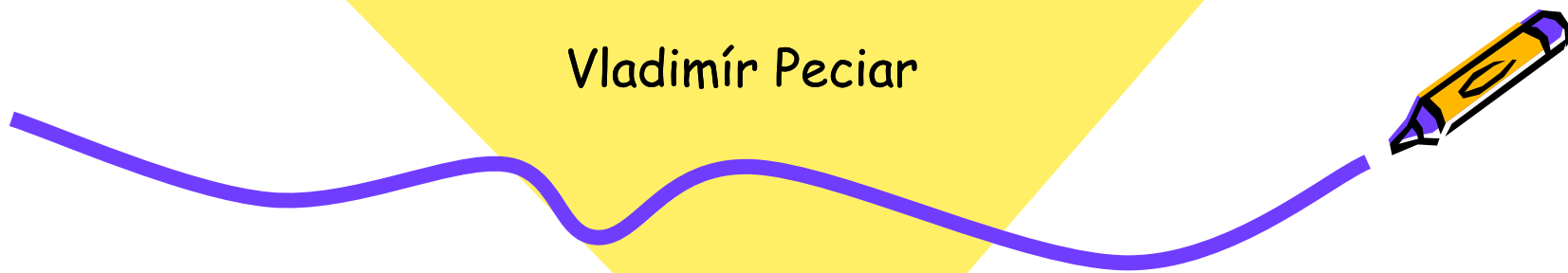

Holandská choroba (Nizozemská nemoc)

Vladimír Peciar

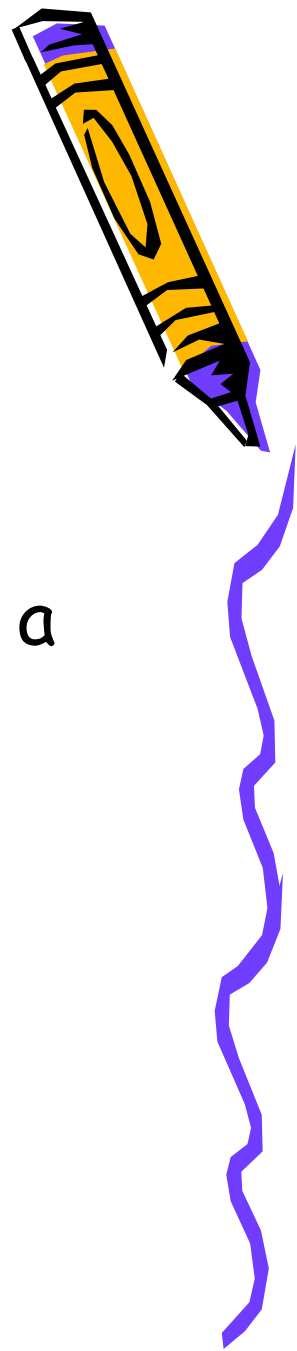
Úvod

- Objavenie ložísk zemného plynu v Holandsku v roku 1959.
- Pojem použitý prvýkrát v 1977 v článku v The Economist.
- W.M. Corden a J.P. Neary - Základný ekonomický model Holandskej choroby formulovaný v roku 1982.

Holandská choroba

- Je situácia, keď zvýšenie ťažby a využívania nerastných surovín v hospodárstve vedie k poklesu vo výrobe a exporte iných odvetví, a teda k dezindustrializácii.
- Holandská choroba sa nemusí týkať len nerastných surovín.

Teoretická podstata problému

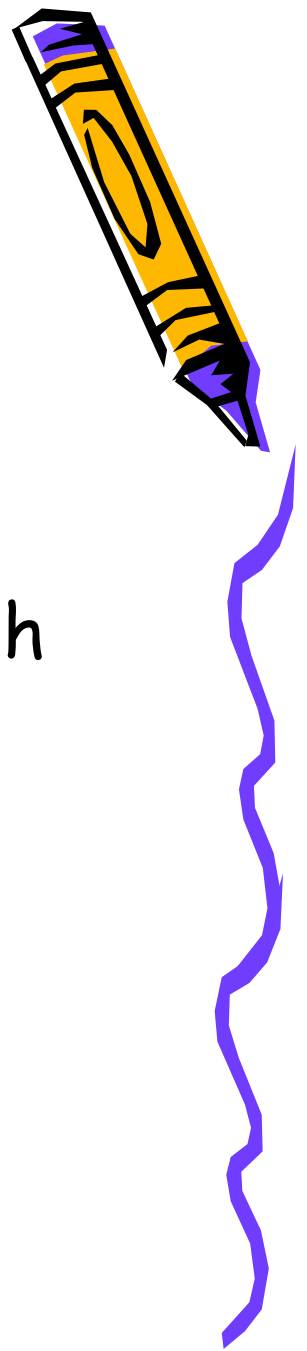

- Rybczynského teoréma - Zvýšením zásoby jedného výrobného faktora v ekonomike (prírodné zdroje), sa bude štát orientovať na výrobu a export tých statkov, ktoré sú produkované prostredníctvom tohto výrobného faktora, na úkor výroby a exportu ostatných statkov (vyrábaných prostredníctvom práce a kapitálu).

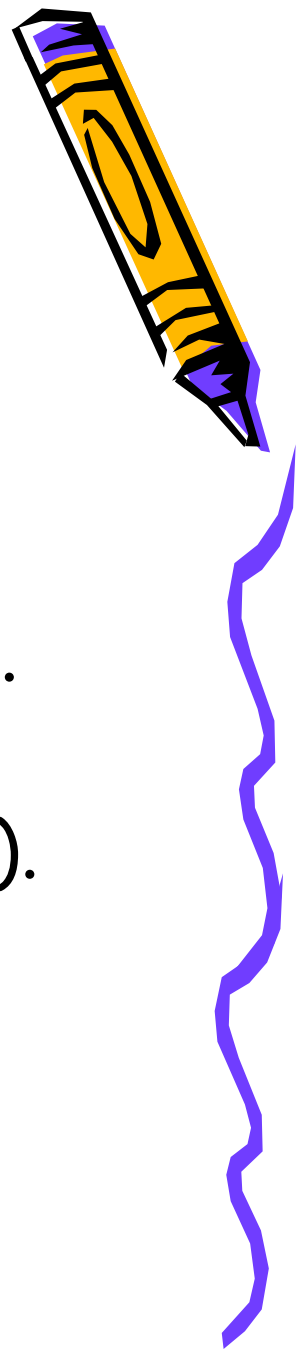
Možnosti vzniku choroby

- Podľa Cordena (1984) existujú 3 možnosti:
 - Náhly objav veľkých zásob nerastných surovín.
 - Významný nárast ceny vyvážených nerastných surovín.
 - Exogénny technologický pokrok v určitom odvetví.

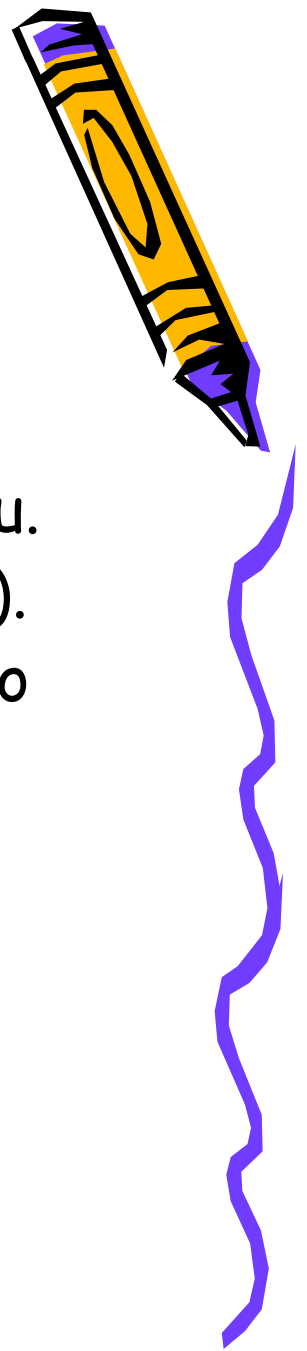
Predpoklady

- Existujú 3 sektory
 - Nový vysoko ziskový exportný sektor.
 - Tradičný exportný sektor (priemysel).
 - Domáci neexportný sektor (služby).

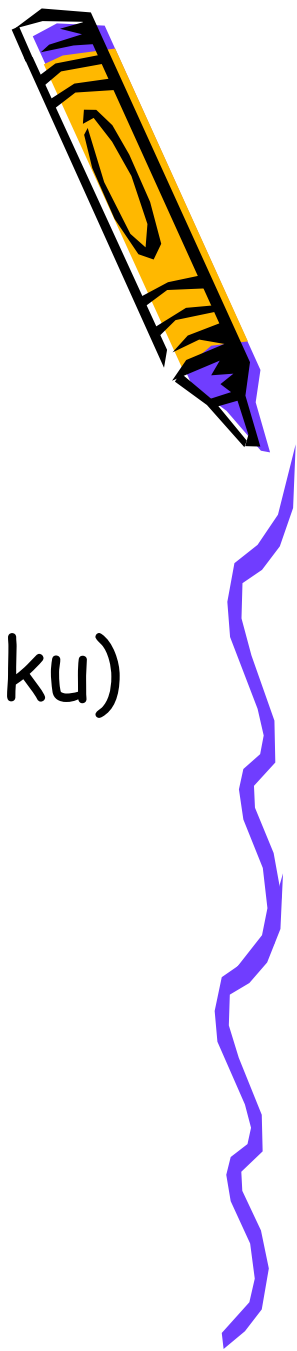
Mechanizmus

- 1. Zvýšenie exportných príjmov.
- 2. Konvertovanie časti príjmov na domácu menu.
- 3. Zhodnotenie domácej meny (fix vs. floating).
- 4. Zhoršenie konkurencieschopnosti tradičného exportného sektora.
- 5. Zníženie výroby v tradičnom exportnom sektore, presun zamestnancov do vysoko ziskového exportného sektora, možný nárast nezamestnanosti.

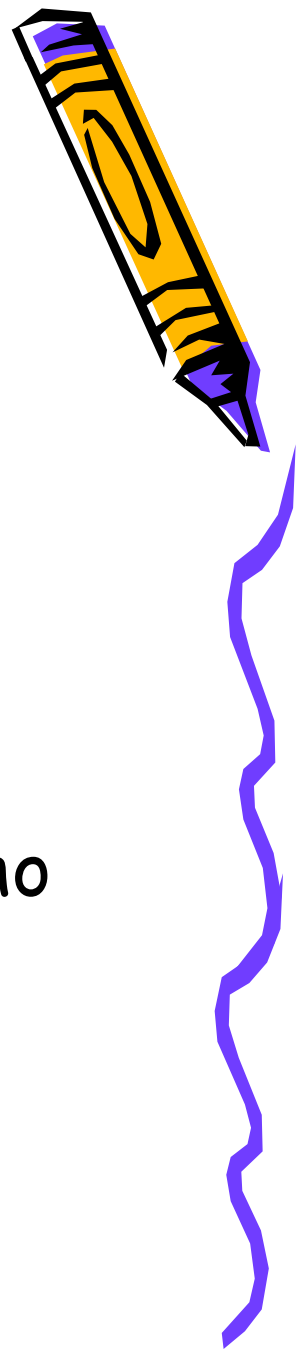
Efekty

- Efekt presunu zdrojov - priama dezindustrializácia
- Ziskový sektor zvýši dopyt (poptávku) po pracovnej sile, čo vyvolá jej presun z tradičného exportného sektora a pokles výroby v ňom.

Efekty

- Výdavkový efekt - „Boom“ v ziskovom sektore vedie ku zvýšeniu príjmov obyvateľstva (štátu).
- Rastie dopyt (poptávka) po výrobkoch/službách domáceho sektora.
- Znova presun pracovnej sily z tradičného exportného do domáceho sektora (predpoklad vyšších miezd).

Realita - Holandsko

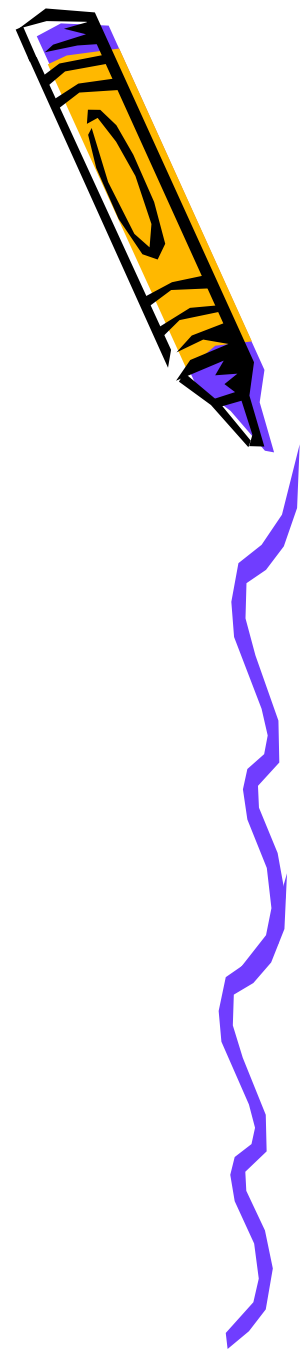

- 50./60. roky - ložiská zemného plynu
- 70. roky - ropné šoky, nárast ceny plynu
- 1972-76 - priemerné ročné saldo obchodu 2 mld. USD
- Gulden posilnil o 10%
- Podnikové investície - pokles o 15%
- Nezamestnanosť - z 1,1% na 5,1%
- Dlhodobá nezamestnanosť - 60%
- Zamestnanosť v priemysle - pokles o 16%

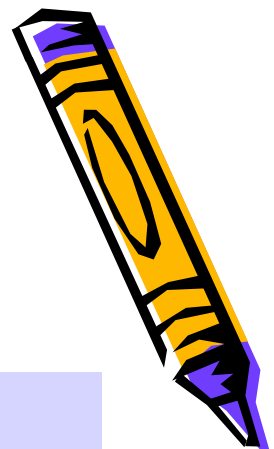

Model - predpoklady

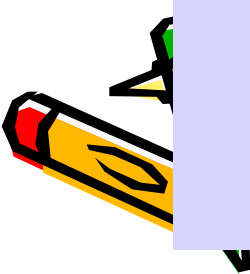
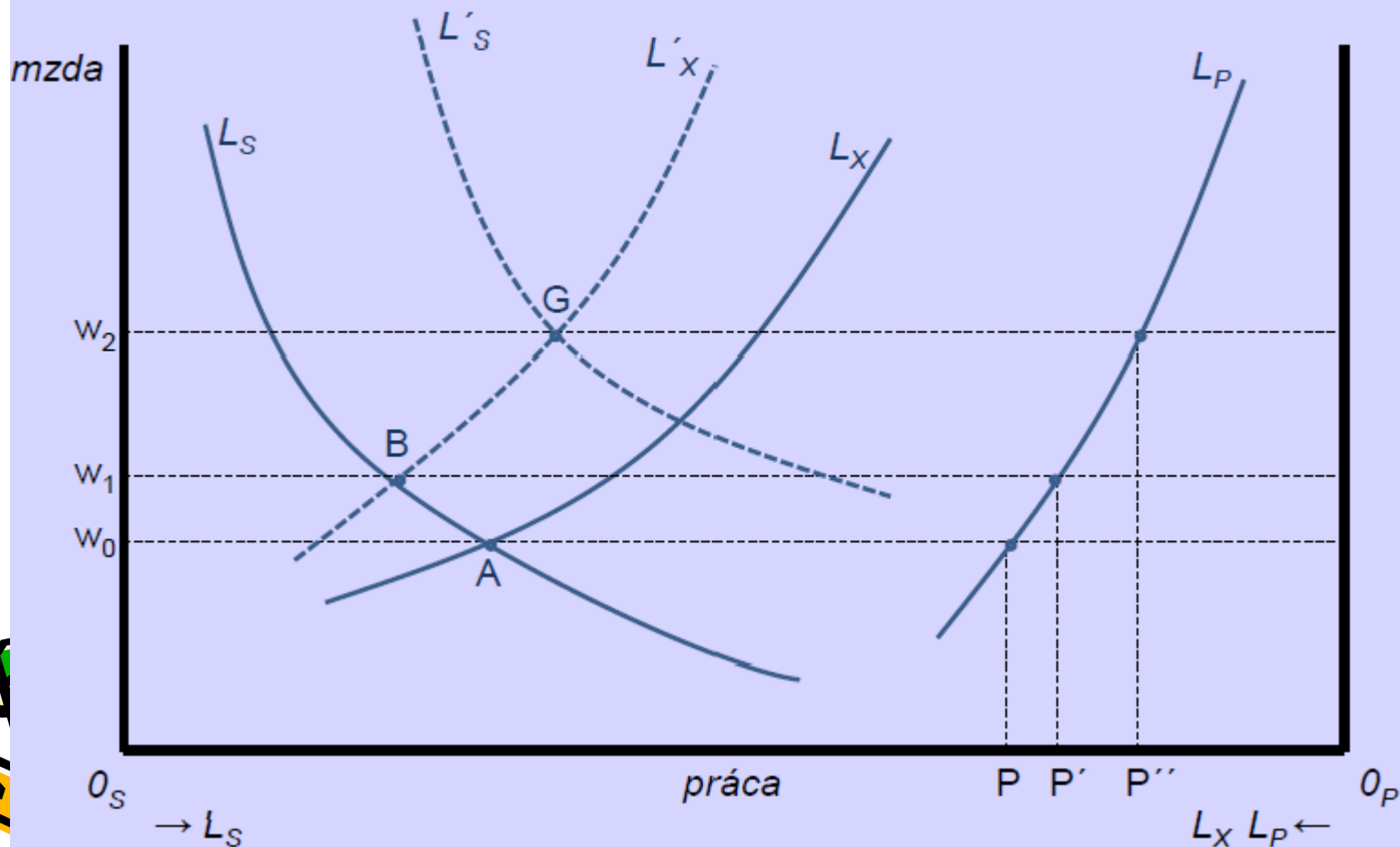
- Malá otvorená ekonomika
- 2 statky výlučne na export (2 sektory)
- 1 statok výlučne na domácu spotrebu
- Neexistuje medzispotreba ?
- Dokonalý pracovný trh
- Kapitál je sektorovo nemobilný
- Práca je sektorovo mobilná

Základný model - Grafické znázornenie

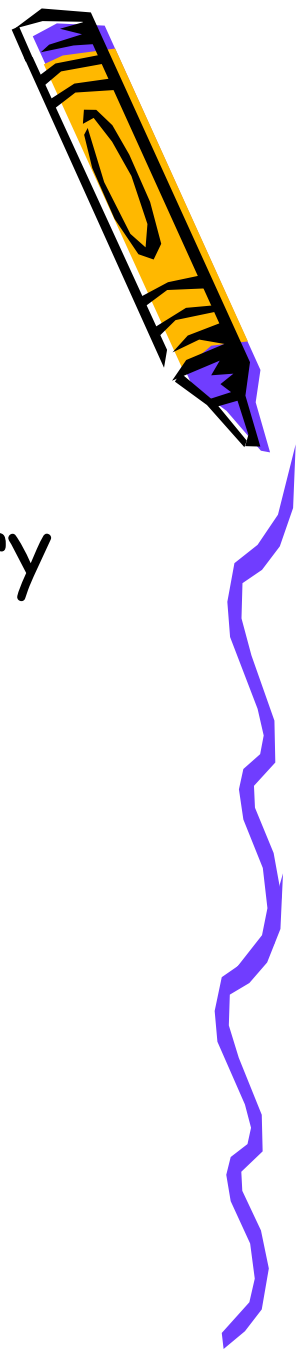

1982 Corden, Neary:

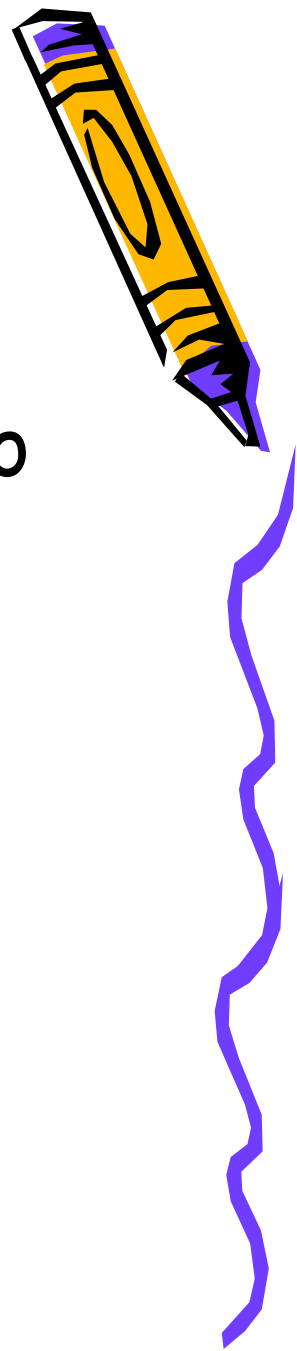
Problémy

- Cenové a príjmové šoky
- Zanedbanie diverzifikácie štruktúry hospodárstva
- Zlá daňová štruktúra
- Produktivita práce
- Úvery
- Korupcia a vojenské konflikty

Prevenencia a liečba

- Spomalenie zhodnocovania reálneho kurzu domácej meny.
- Zvýšiť konkurencieschopnosť zaostávajúcich odvetví.
- Zvýšenie investícií do spracovania nerastných surovín.

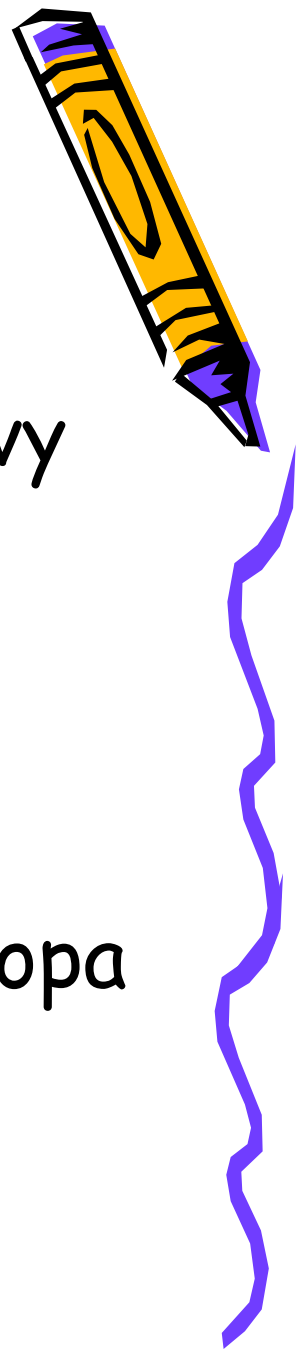
Kroky vlády

- Rozhodnutia o:
 - Ťažbe
 - zahraničných úveroch a úsporách
 - Použití príjmov z exportného sektora
 - Smere investícií
 - Transferoch
 - Geografickom smere rozvoja
 - Makroekonomických podmienkach

Negatívne príklady

- Španielsko 16. storočie - drahé kovy
- Austrália - 19. storočie - zlatá horúčka
- Nigéria, Sierra Leone, Kongo - nerastné suroviny
- Azerbajdžan, Rusko, Venezuela - ropa
- Kanada ?

Pozitívne príklady

- Nórsko
 - Verejný penzijný fond
 - Sterilizácia príjmov
 - Zachovanie zdrojov pre ďalšie generácie

Indonézia

- Počas ropných šokov investície do poľnohospodárstva - zvýšenie efektivity
- Devalvácie meny
- Liberalizácia obchodu
- Prílev „dobrých“ PZI

Zdroje

- Grančay, M. Teórie medzinárodných hospodárskych vzťahov. *Holandská choroba PPT prezentácia*. Dostupné na internete: <http://fmv.euba.sk/tmhv.html>
- Grančay, M., Szikorová N. *Medzinárodné hospodárske vzťahy - teórie, príklady, grafy*. Bratislava: Ekonóm, 2012. 264 s. ISBN 978-80-225-3497-0

